

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4, LT-01105 Vilnius,
tel. 8 626 22 252, el. p. info@am.lt, https://am.lrv.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

Seimo Audito komitetui

Nr.

I

Nr.

DĖL INFORMACIJOS PATEIKIMO SEIMO AUDITO KOMITETUI

Atsakydami į Seimo Audito komiteto 2024 m. birželio 19 d. posėdžio protokolo išrašo Nr. 141-P-15, pagal Aplinkos ministerijos kompetenciją atsakome į 2.1 protokolo papunktį.

1. Klimato kaitos programa

Informuojame Jus, kad Aplinkos ministerija iš Klimato kaitos programos lėšų finansuoja projektus, kurie prisideda prie kiekybinio šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo. 2022 m. balandžio 22 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutarimu Nr. 383 patvirtino 2022–2025 m. Klimato kaitos programos investicijų planą, didžioji dalis kvietimų buvo paskelbti 2022 m., likę paskelbti 2023 m., todėl didžioji dalis Klimato kaitos programos lėšų rezervuota projektų įgyvendinimui pagal gautas paraiškas, pasirašytas finansavimo sutartis.

2023 m. lapkričio 18 d. Vyriausybės nutarimu, atnaujintas 2022–2025 m. Klimato kaitos programos investicijų planas ir paskirstyta 111,7 mln. eurų naujoms finansavimo kryptims iš Nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano (toliau – NEKSVP) esančių šiltnamio efektą sukeliančių dujų (toliau – ŠESD) kiekį mažinančių priemonių įgyvendinimui: 64 mln. Eur pastatų atnaujinimui (modernizavimui): iš jų 44 mln. Eur individualių namų renovacijai, 20 mln. Eur daugiabučių namų vidaus šildymo ir karšto vandens sistemų modernizavimui („mažoji renovacija“); 24,6 mln. Eur mažiau taršaus transporto įsigijimo ir (ar) panaudojimo skatinimui ir infrastruktūros sukūrimui ir (ar) jos plėtrai: iš jų 8 mln. Eur visuomeninio transporto ir darnaus judumo skatinimui (paspirtukai, dviračiai, dalijimosi paslauga, viešojo transporto bilietai), 5 mln. Eur mažiau taršių automobilių įsigijimo skatinimui fiziniams asmenims, įskaitant elektrinius motociklus; elektrinius mopedus, 11,6 mln. Eur visai netaršių (varomų elektra arba vandeniliu) sunkiųjų (N3 klasės) transporto priemonių įsigijimo skatinimui; 12,1 mln. Eur juridinių asmenų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo skatinimui: iš jų 5 mln. Eur privačių juridinių asmenų energijos vartojimo efektyvumo priemonių įgyvendinimui, 7,1 mln. Eur fluorintų dujų naudojimo mažinimui; 7 mln. Eur antros kartos biodegalais ir elektra varomos žemės ūkio technikos skatinimui; 4 mln. Eur medžių savaiminukų išsaugojimui ir įtraukimui į miško žemės apskaitą. Informacija apie planuojamus kvietimus skelbiama Aplinkos projektų valdymo agentūros tinklalapyje.

2. Modernizavimo fondas

Informuojame, kad 2022 m. Europos Komija Modernizavimo fondo lėšomis suteikė 50 mln. Eur finansavimą elektromobilių įsigijimo skatinimui Lietuvoje. Siekiant skirti paramą fiziniams ir juridiniams asmenims Lietuvoje elektromobilių įsigijimui, Susisiekimo ministerija parengė 2022 m. gegužės 30 d. susiekimo ministro įsakymu Nr. 3-277 “2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos susisiekimo plėtros programos pažangos priemonės

Nr. 10-001-06-01-01 „Skatinti alternatyviųjų degalų naudojimą transporto sektoriuje“ aprašo patvirtinimo“ finansavimo sąlygų aprašus, pagal kuriuos Aplinkos projektų valdymo agentūra 2022 m. birželio 2 d. paskelbė kvietimus juridiniams asmenims (15 mln. Eur) ir Fiziniais asmenims (35 mln. Eur). Suinteresuotieji asmenys ir įmonės paraiškas gali teikti iki 2026 m. gruodžio 31 d.

3. Žalieji viešieji pirkimai.

Žalieji viešieji pirkimai yra viena iš esminių priemonių siekiant skatinti viešojo sektoriaus žaliają transformaciją ir didinti darniojo transporto viešajame sektoriuje naudojimą. Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2021 m. birželio 21 d. nutarimu Nr. 478 „Dėl Žaliųjų pirkimų tikslų nustatymo ir įgyvendinimo“ nustatė siektinus žaliųjų viešųjų pirkimų (toliau – ŽVP) rodiklius, numatydama, kad nuo 2023 m. visi viešieji pirkimai turėtų būti vykdomi žaliųjų pirkimų būdu. 2020 m. žalieji pirkimai Lietuvoje sudarė vos 5 proc. visų pirkimų pagal vertę, tačiau šiomet, vadovaujantis Viešųjų pirkimų tarnybos švieslentės duomenimis, ŽVP rodiklis siekia net 89 proc. ir stabiliai auga. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. birželio 28 d. įsakymo Nr. D1-508 „Dėl Aplinkos apsaugos kriterijų taikymo, vykdant žaliuosius pirkimus, tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Tvarkos aprašas) 2 priede nustatyti minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai taršiausiose produktų grupėse pvz., elektrai, M ir N kategorijų transportui, pastatų ir kelių statiniams, elektroniniams prietaisams, tekstilei, baldams ir kt. Pažymėtina, kad Alternatyvių degalų įstatymo 15 str. nustatyti reikalavimai dėl netaršių kelių transporto priemonių viešųjų pirkimų. Pastatų statybos srityje š. m. liepos 19 d. Vyriausybė nutarimu Nr. 582 „Dėl medienos ir kitų organinių medžiagų iš atsinaujinančių gamtos išteklių pagrindu pagamintų statybos produktų naudojimo visuomeninės paskirties pastatuose“ pritarta įsipareigojimui nuo 2024 m. lapkričio mėnesio naujos visuomeninės paskirties pastatų statyboje panaudoti ne mažiau kaip 50 procentų medienos ir kitų organinių medžiagų iš atsinaujinančių gamtos išteklių pagrindu pagamintų statybos produktų, taikant aplinkos ministro patvirtintus kriterijus.

4. Akcizai.

2024 m. birželio 30 d. buvo priimtos Akcizų įstatymo pataisos, kuriomis numatoma 2025 m. sausio 1 d. iškastiniam kurui taikyti kintamąją akcizo dalį – CO₂ dedamąją. CO₂ dedamoji tolygiai augtų nuo 20 Eur/t CO₂ 2025 m. iki 60 Eur/t CO₂ 2028 m. ir didintų atsinaujinančių energijos išteklių konkurencingumą palyginti su iškastiniu kuro. 2024 m. lapkričio 6 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės posėdyje buvo pritarta Aplinkos ministerijos pateiktam akcizų įstatymo pakeitimo įstatymo projektui, kuriuo siūloma nustatyti lengvatą biodujoms. Projektas teikiamas svarstyti Lietuvos Respublikos Seimui. Biodujų skatinimas aktualus, kadangi biodujos (atsinaujinantis išteklius) gali pilnai pakeisti gamtines dujas (iškastinį kurą). Todėl biodujos turi didelį potencialą mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekius energetikos, pramonės, transporto ir kt. Sektoriuose.

5. Nacionalinis energetikos ir klimato srities veiksmų planas (toliau – NEKVP).

2024 m. spalio 2 d. Vyriausybė protokoliniu sprendimu Nr. 2 pritarė atnaujintam NEKSVP. Jame pateikiama visos priemonės, kurios transporto sektoriui yra suplanuotos 2021–2030 m. laikotarpiui. Kiekvienai priemonei Aplinkos apsaugos agentūra, kartu su VšĮ „Lietuvos energetikos agentūra“ yra suskaičiavę suminį efektą, kuris bus pasiektas mažinant šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, prisidės prie atsinaujinančios energijos tikslų pasiekimo ar didins energetinį efektyvumą. Transporto sektoriui esamų priemonių įgyvendinimui iš įvairių finansavimo šaltinių (Klimato kaitos programa, Modernizavimo fondas, ES fondų investicijos (2014–2020 m.) ir (2021–2027 m.), Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė, kiti šaltiniai) yra suplanuota 1 576,06 mln. Eur. Papildomoms priemonėms finansuoti dar trūksta 480,53 mln., Eur, kurių ieškos už priemonės atsakingos institucijos iš įvairių finansavimo šaltinių.

Ministerijos, atsisakiusios priemonės, prisidedančios prie šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo tikslų pasiekimo Europos Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje nedalyvaujančiuose sektoriuose ar sumažinusios šios priemonės apimtį, turi ją pakeisti į kitą šį tikslą padėsiančią įgyvendinti priemonę. Taip būtų užtikrinama, kad visos transporto sektoriaus priemonės bus įgyvendinamos ir pasiekiami Lietuvos Respublikai nustatyti klimato kaitos tikslai.

Aplinkos viceministras

Kęstutis Šetkus

Emilija Šaulytė, 8 696 18 175, el. p. emilija.saulyte@am.lt

Tomas Aukštinaitis, 8 610 79985, el. p. tomas.aukstinaitis@am.lt

Lina Čeičytė, 8 682 23663, el. p. lina.ceicyte@am.lt

Judita Liukaitytė-Kukienė, 8 614 27 548, el. p. judita.liukaityte@am.lt